

31 augustus 2018

Dick Stapert bezoekt expositie over Tjerk Vermaning: ‘Zie je die bladspits uit Emmen? Wondermooi!’

‘1975. Ik had geconstateerd dat uitstekende randjes

PLUS

- 31 augustus
- [Job van Schaik](#)
- [Cultuur](#)

Archeoloog Dick Stapert buigt zich over een vitrine met echte neanderthalerwerktuigen. Foto DvhN

op de vuistbijlen van Vermaning op een

De expositie *De Zaak Vermaning* in het Drents Museum trok deze week een bijzondere bezoeker. Dick Stapert, de man die Vermaning als oplichter ontmaskerde, kwam een kijkje nemen.

onnatuurlijke manier een beetje zijn afgevlakt

„Die twee stukken beschrijven we binnenkort in [Paleo-Aktueel](#)”, zegt Dick Stapert. De archeoloog uit Haren wijst naar twee vuurstenen in een vitrine met neanderthalerwerktuigen op de Vermaning-expositie in het Drents Museum. „Leuk om hier al die bekende vondsten zo bij elkaar te zien. Alle verhalen die erbij horen komen weer boven. Zie je die bladspits uit Emmen? Wondermooi! Neandertalers maakten dan misschien geen rotsschilderingen, maar met vuursteen konden ze alles.”

‘Ik snapte er niks van dat die dingen er zo raar uitzagen’

Met de microscoop was te zien dat dit met een

We staan bij de vitrines die in [De Zaak Vermaning](#) gewijd zijn aan de échte neanderthalervondsten. De vervalsingen hangen elders. Dick Stapert (Veenwouden, 1947) was een van de hoofdrolspelers in wat ‘[de zaak Vermaning](#)’ is gaan heten. Hij deed begin jaren zeventig aan de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek naar de vondsten van de charismatische grasmaaimachineslijper, die in die jaren nog door de wetenschap werd omarmd.

elektrische slijpmachine moest zijn gebeurd.

In 1974 [concludeerde](#) Stapert dat de Vermaning-vuistbijlen uit Hoogersmilde en Hijken vervalsingen waren. „Ik snapte er niks van dat die dingen er zo raar uitzagen”, blikt hij terug. We staan bij een vitrine met Vermaning-vondsten. „Er zitten groteske vuistbijlen tussen, maar ook een paar goed gemaakte.”

Tijdens zijn onderzoek bestudeerde Stapert ook de andere, toen bekende neanderthalervondsten uit Drenthe en elders. „Die zagen er heel anders uit”, zegt hij. „Op een gegeven moment klikte het in mijn hoofd: Ze zijn vals.”

‘Zoveel wisten we in die tijd nog niet over de neanderthalers in Nederland’

Voor wie Vermanings werktuigen in het Drents Museum ziet hangen, is dat wellicht meteen duidelijk. Waarom was er niet eerder twijfel? Stapert: „Een grote blokkade in mijn hoofd om aan vervalsingen te denken was dat de stenen in Hoogersmilde *in situ* zijn opgegraven door mijn collega, professor Van der Waals. De werktuigen leken zich ongestoord in de aardlaag

uit de tijd van de neanderthalers te bevinden. Ze zijn op zo’n manier in de grond gestopt dat ervaren opgravers voor de gek zijn gehouden. Dat neem je toch niet zomaar aan. En bedenk wel: zoveel wisten we in die tijd nog niet over de neanderthalers in Nederland. Misschien maakten ze nu en dan wel van die rare dingen.”

Deze conclusie is later bevestigd door onderzoek

Nadat de affaire aan het rollen was gebracht, met onder meer twee rechtszaken als gevolg, kreeg Stapert een hoop ellende over zich heen. „Ik heb er heel lang last van gehad”, zegt hij. „Vermaning kon geen kwaad doen, ook niet bij de pers. Ik was de boef en hij was de held.”

‘Toen mijn kat werd vermoord, zijn we verhuisd’

Hij woonde destijds in Westerwijtwerd en werd zelfs met de dood bedreigd. „Mijn vriendin werd uitgescholden door de telefoon en er werd met een buks op mijn ramen geschoten. Toen mijn kat werd vermoord, zijn we verhuisd.”

van het Gerechtelijk Laboratorium.’

Op *De Zaak Vermaning* is ook een vitrine ingericht met onomstreden vondsten van Vermaning, waaronder een tiental neanderthalerstukken. „Er zit mooi spul tussen”, zegt Stapert. „Zoals die vuistbijl van helleflint, waarvan de punt overigens recent is bijgeslepen. En zie je die vuistbijl daar? Die is aan de achterkant helemaal glad. Heel bijzonder. Jammer dat dat niet te zien is.”

Nee mijnheer Stapert, het Gerechtelijk Laboratorium

Stapert zucht. „Met deze echte stukken zou Vermaning al een van de grootste vinders zijn geweest. Had hij het daar maar bij gelaten.”

heeft geen enkel slijpmachinespoor gevonden op de vuistbijlen

‘Vermaning wordt als een soort knuffelcrimineel gepresenteerd’

De hoofdrolspeler van weleer is ‘op zich’ wel te spreken over de expositie in Assen, waarin het Drents Museum voor het eerst stelling neemt en zich achter de wetenschappelijke visie op de Vermaning-vondsten schaaft. „Maar 43,5 jaar is een lange tijd om gelijk te krijgen”, zegt hij. „Wat me een beetje tegenstaat zijn al die plaatjes van Tjerk Vermaning. Hij wordt als een soort knuffelcrimineel gepresenteerd en dat is niet terecht. Hij was naar mijn stellige

van Vermaning. Zie hun rapport uit 1976.

overtuiging een echte boef en oplichter, die het Drents Museum en de archeologiebeoefening in Nederland veel schade heeft berokkend.”

Stapert vindt ook dat de inhoudelijk-archeologische aspecten van de vervalsingen op de expositie beter hadden moeten worden geïllustreerd. „Er wordt geen degelijke informatie over de bewijsvoering

gegeven. Als je naar de reacties in het gastenboek kijkt, zie je dat Vermaning door veel bezoekers nog steeds als volksheld wordt gezien. Dan is er toch iets niet goed gegaan.”

Die sporen zijn ook nooit door u getoond

Job van Schaik

en worden ook niet getoond in de huidige expositie of in het boek bij de expositie. Dat is logisch want ze zitten er niet op. Het was echter volgens u wel het belangrijkste kenmerk van vervalsing.

Op 10 maart 1975 ontving u van dr. G. Boom het resultaat van het onderzoek op vuursteen dat hij in uw opdracht had uitgevoerd. Het onderzoek stond in het teken van uw twijfel aan de echtheid van de Vermaning Midden Paleolieten van Hoogersmilde en Hijken. De uitkomst van het onderzoek van dr. Boom weerlegde uw twijfels op alle punten. U hebt dit rapport genegeerd en op 18 maart 1975 de zaak Vermaning opgestart. En dan vraagt u zich af wat er mis gegaan kan zijn. Het rapport Boom is elders op ApanArcheo te downloaden. Nogmaals, U gaf nota bene zelf opdracht voor dit onderzoek!

HET RAPPORT VAN Dr. G. BOOM 10 APRIL 1975

INTERFACULTAIR INSTITUUT
ELEKTRONENMICROSCOPIE
DER RIJKSUNIVERSITEIT TE GRONINGEN

Boom

LET OP DE DATUM 10 april 1975 - aan Stapert.

Groningen, 10 april 1975

Dat is een dikke maand voor het verschijnen van de twee vervalsingsrapporten van Waterbolk en Stapert, de 1e op 10 maart 1975 (deze versie werd weer ingetrokken), de 2e van 18 maart 1975 werd door beide wetenschappers gepresenteerd op de grote persconferentie in de Statenzaal van de provincie Drenthe. Tijdens die persbijeenkomst werd Vermaning gearresteerd. Alle conclusies van Boom betreffende de echtheid van de stenen van Vermaning werden in beide rapporten niet opgenomen. Was de uitkomst van de Boom-onderzoeken als feit erkend, dan was er nooit een zaak Vermaning gekomen.

AAN: Drs. D. Stapert
Biologisch-Archeologisch Instituut
der Rijksuniversiteit Groningen
Poststraat 6
GRONINGEN 8001

VAN: Dr. G. Boom
Laboratorium voor Fysische Metaalkunde
der Rijksuniversiteit Groningen
Nijenborgh 18
GRONINGEN 8002

Tot op de dag van vandaag 10 september 2018 is het rapport Boom nooit gepubliceerd. Gezien alle ontwikkelingen van het laatste half jaar, maar vooral door de expositie in het Drents Museum en het theaterstuk van de Peergroep, heeft de APAN besloten om dit voor Vermaning ontlastende onderzoek, nota bene in opdracht van Stapert uitgevoerd, hier te presenteren. Met het negeren van dit onderzoek hebben Waterbolk en Stapert in onze ogen wel een FACEPALM verdiend. (KG)

Betreft onderzoek vuurstenen, zowel erkend authentieke artefacten en natuurlijke stukken, als stukken uit collecties afkomstig van of toegeschreven aan Tj. Vermaning; 1 - 21 maart 1975.

I. ALGEMEEN

WAAR ZIJN DE FOTO'S?

Na het verschijnen van 'Valsheid in gesteente' gaan we verder openheid geven in uw denkwereld. We zijn nl in het bezit van uw originele rapport van 1976, waarin u met name veel aandacht besteedt aan het neolithisch depot van Ravenswoud. Volgens u zijn meerdere bijlen uit dat depot met een machine bijgeslepen. U toont detailvergrotingen van die slijpingen. Dat is mooi, heel mooi, want we zijn ook in het bezit van het originele rapport van het Gerechtig Laboratory uit 1976 en dat verschilt nogal met uw visies. Wat ging er mis is ook dan de vraag.